

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ
ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

А.БАЙТҰРСЫНОВ АТЫНДАҒЫ
ҚОСТАНАЙ ӨңІРЛІК УНИВЕРСИТЕТІ

Nazarbayev
Intellectual
Schools
Center
of Excellence
NIS

ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСЫ ӘКІМДІГІ МӘДЕНИЕТ БАСҚАРМАСЫНЫҢ "ЫБЫРАЙ АЛТЫНСАРИННИҢ ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСТЫҚ
МЕМОРИАЛДЫҚ МҰРАЖАЙЫ" КОММУНАЛДЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ

КОММУНАЛЬНОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "КОСТАНАЙСКИЙ ОБЛАСТНОЙ МЕМОРИАЛЬНЫЙ
МУЗЕЙ ИБРАЯ АЛТЫНСАРИНА" УПРАВЛЕНИЯ КУЛЬТУРЫ АКИМАТА КОСТАНАЙСКОЙ ОБЛАСТИ

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ИННОВАЦИЯ, БІЛІМ, ТӘЖІРИБЕ-БІЛІМ
БЕРУ ЖОЛЫНЫҢ ВЕКТОРЛАРЫ»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ
КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

МАТЕРИАЛДАРЫ

II КІТАП

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

МАТЕРИАЛЫ

МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ

«ИННОВАЦИИ, ЗНАНИЯ,
ОПЫТ – ВЕКТОРЫ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТРЕКОВ»

II КНИГА

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ/ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Қуанышбаев Сеитбек Бекенович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, география ғылымдарының докторы, Қазақстан Педагогикалық Ғылымдар Академиясының мүшесі;

Жарлыгасов Женис Бахытбекович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор;

Скударева Галина Николаевна, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Мәскеу облысындағы МОУ «Мемлекеттік гуманитарлық-технологиялық университеті» ректорының м.а.; Ресей Федерациясының жалпы білім беру ісінің құрметті қызметкері, Ресей;

Бережнова Елена Викторовна, педагогика ғылымдарының докторы, профессор Мәскеу халықаралық мемлекеттік қатынастар институты, Ресей;

Ибраева Айман Елемановна, «Қостанай облысы әкімдігінің білім басқармасы» ММ жетекшісі;

Онищенко Елена Анатольевна, «Педагогикалық шеберлік орталығы» жекеменшік мекемесінің Қостанай қаласындағы филиалының директоры;

Демисенова Шнар Сапаровна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының меңгерушісі;

Утегенова Бибикуль Мазановна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының профессоры;

Смаглий Татьяна Ивановна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің, педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика және психология кафедрасының қауым.профессоры;

Жетписбаева Айсылу Айратовна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Ы.Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

«Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары»: 2023 жылдың 17 ақпандағы Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. II Кітап. – Қостанай: А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2023. – 1231 б. = «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков»: Материалы международной научно-практической конференции, 17 февраля 2023 года. II Книга. – Костанай: Костанайский региональный университет имени А.Байтұрсынова, 2023. – 1231 с.

ISBN 978-601-356-244-5

Жинаққа «Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары» атты Алтынсарин оқулары халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары енгізілген.

Талқыланатын мәселелердің алуан түрлілігі мен кеңдігі мақала авторларына заманауи білім беруді жаңғырту мен дамытудың, осы үдерісте қазақ ағартушыларының педагогикалық мұрасын пайдаланудың жолдарын, мұғалімдерді даярлаудың тиімді технологиялары мен форматтарын әзірлеу мен енгізу мәселелерін, ақпараттық қоғамдағы білім беру кеңістігінің ерекшеліктерін айқындауға, сондай-ақ педагогтердің инновациялық қызметінің тәжірибесін жинақтауға, педагогикалық үдеріс субъектілерін психологиялық-педагогикалық қолдауға мүмкіндік берді.

Бұл жинақтың материалдары ғалымдарға, жоғары оқу орындары мен колледж оқытушыларына, мектеп мұғалімдері мен мектепке дейінгі тәрбиешілерге, педагог-психологтарға, магистранттар мен студенттерге қызықты болуы мүмкін.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков». Многообразие и широта обсуждаемых проблем позволили авторам статей определить векторы модернизации и развития современного образования, использования в данном процессе педагогического наследия казахских просветителей, вопросов разработки и внедрения эффективных технологий и форматов подготовки учителей, специфики образовательного пространства в информационном обществе, а также обобщения опыта инновационной деятельности педагогов, психолого-педагогической поддержки субъектов педагогического процесса.

Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-244-5

УДК 37.02
ББК 74.00

МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ СҮЙЕМЕЛДЕУ АСПЕКТІЛЕРІ

Туретаева Жазира Сардарқызы,
бірінші санат, қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімі,
М.Қозыбаев атындағы жалпы білім беру мектебі,
Қостанай қаласы, Қазақстан Республикасы

Қараулова Қорлан Мизамқызы,
педагог-зерттеуші, қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімі,
М.Қозыбаев атындағы жалпы білім беру мектебі,
Қостанай қаласы, Қазақстан Республикасы

Нұрахметова Айгүл Баязитқызы,
педагог-зерттеуші, қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімі,
М.Қозыбаев атындағы жалпы білім беру мектебі,
Қостанай қаласы, Қазақстан Республикасы

Андапта

Мақалада балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау мәселесі қарастырылады. Жалпы білім беру ортасында сәтті бейімделу мен оқытудың маңызды шарттарының бірі психологиялық-педагогикалық қолдау болып табылады. Психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу мамандардың біртұтас, жүйелі ұйымдастырылған қызметі болып табылатын білім беру және тәрбие процесінде балаға көмектің (немесе қолдаудың) ерекше түрі ретінде талданады. Оның барысында баланың мүмкіндіктері мен қажеттіліктеріне сәйкес табысты оқуы мен дамуы үшін әлеуметтік-психологиялық және педагогикалық жағдайлар жасалды.

Түйінді сөздер: білім беру, психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу, психологиялық-медициналық-педагогикалық комиссия, әлеуметтік-экономикалық, әлеуметтік-психологиялық.

Аннотация

Актуальность и цель. В статье рассматривается проблема психолого-педагогического сопровождения обучающихся. Одной из важнейших условий успешной адаптации и обучения обучающихся в общеобразовательной среде определено психолого-педагогическое сопровождение. Психолого-педагогическое сопровождение анализируется как особый вид помощи (или поддержки) ребенку в образовательном воспитательном процессе, представляющий единую, системно организованную деятельность специалистов. В ходе нее созданы социально-психологические и педагогические условия для успешного обучения и развития ребенка в соответствии с его возможностями и потребностями.

Ключевые слова: образование, психолого-педагогическое сопровождение, психолого-медико-педагогическая комиссия, социально-экономические, социально-психологические.

Abstract

Relevance. The article deals with the problem of psychological and pedagogical support of children. One of the most important conditions for successful adaptation and training in a general education environment is psychological and pedagogical support. Psychological and pedagogical support is analyzed as a special type of assistance (or support) to a child in the educational process, which is a holistic, systematically organized activity of specialists. In the course of it, socio-psychological and pedagogical conditions have been developed for the successful learning and development of the child in accordance with his capabilities and needs.

Key words: education, psychological and pedagogical support, psychological, medical and pedagogical commission, socio-economic, socio-psychological.

Білім берудің жаңа мазмұны мен нәтижелері білім алушыны қоғамдағы өз орнына бағдарлауға, білім беру мазмұны мен пәндерді өз бетінше таңдауға бағытталған. Оқушылардың жеке мінезі мен мүмкіндіктерін дамыта отырып, балаларды мектепте дербес оқытуды ұйымдастыруға қойылатын талаптар жаңа формациядағы мұғалімдерді, олардың жаңа ойлау әрекеттері мен зерттеу ұстанымдарын қалыптастыруды көздейді. Сонымен қатар, жаңа өзгерістерің білім беруде мазмұндық қана емес,

әдістемелік және технологиялық қайта құруларды қамтамасыз ететін логикасын айқындап, білімберудің жаңа нәтижелеріне сәйесі оларды тиімді ұйымдастыру қызметін белгілейді.

Білім беру саласындағы түрлі реформаларды жүзеге асыру кезінде оқушыларды педагогикалық-психологиялық сүйемелдеу өте маңызды. Оқу-тәрбие үдерісін педагогикалық-психологиялық сүйемелдеу – педагог пен оқу-тәрбие үдерісіне қатысушылардың бірлескен қызметінің жүйесі, оның субъективті тәжірибесі мен жеке қажеттіліктерін ескере отырып, оқушының жеке-тұлғалық қасиеттерін оңтайлы қалыптастыруға, оқу-тәрбие үдерісі арқылы танымдық дамуды қамтамасыз етуге бағытталған. Бүгінгі таңда мұғалімдерге оқушының психологиялық жас ерекшеліктерін терең білу және оқыту мен тәрбиелеу процесін жүзеге асыруды басшылыққа алу маңызды. Жеке-тұлғалық қасиеттерге оқушының темперамент түрі, қабілеті, мінез-құлқы және өзін-өзі тануы жатады. Темперамент түрлері мен мінез-құлқы ерекшеліктері, экстраверт және интроверт оқушылардың өзін-өзі реттеудегі, өзін-өзі бағалаудағы, оқуға деген ішкі және сыртқы мотивацияны оятудағы ерекшеліктеріне байланысты мұғалімнің қарым-қатынас стилін анықтайды, қажеттілік мөлшерін ескереді. Оқушының қабілеттерін оқу-тәрбие процесінде дамуға арналған кеңейтілген тапсырмаларды, сыни ойлау дағдыларын дамытуды, Блум таксономиясына негізделген деңгей тапсырмалары мен деңгей сұрақтарын және т. б. енгізу арқылы дамытуға болады.

Психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу-бұл оқу процесінде әр баланың табысты дамуы мен оқуы үшін әлеуметтік-психологиялық және педагогикалық жағдайлар жасалатын біртұтас жүйе. Тиісінше, баланы оқыту мен тәрбиелеу процесіне қатысатын балалар, олардың ата-аналары, мекеменің тәрбиешілері сүйемелдеу субъектісі болып табылады. Сүйемелдеуді келесі мамандар жүзеге асырады: әлеуметтік педагогтар; дефектолог-мұғалімдер; логопедтер; психологтар; педагогтар. логопед; психолог; педагог.

Психологиялық-педагогикалық қолдаудың мақсаты-баланың қалыпты және сәтті дамуы үшін психологиялық жағдайлар жасау, яғни оқыту.

Психологиялық-педагогикалық сүйемелдеудің міндеттері: ерекше күтімге мұқтаж, арнайы білім беру бағдарламаларына мұқтаж балаларға көмек көрсету; педагогикалық құрамда және балалар ұжымында эмоционалды қолайлы климат құру; дамудың бұзылуын түзету және қазіргі заманғы диагностика; баланы оқыту мен тәрбиелеуге байланысты мәселелер бойынша ата-аналар мен педагогтардың психологиялық-педагогикалық құзыреттілігін арттыру; жеке ерекшеліктерін зерттеу. [1 с.22]

Сүйемелдеу принциптері: жеке құндылық принципі, баланың бірегей даралығын танудан тұратын жеке тұлғаның бірегейлігі принципі, жеке дамудың басымдылығы принципі

Тұлғалық құндылық принципі

Баланың сол жас кезеңіндегі табиғи дамуын есепке алу. Баланы сүйемелдеу жасанды мақсаттар мен міндеттерге сүйенбейді, баланың нақты жеке жетістіктеріне негізделген. Осы себепті оқушының ішкі әлемінің құндылығы, оның қажеттіліктері, мақсаттары мен даму құндылықтары өте маңызды

Деңгейлік бағдарламалардың мазмұнын және білім беру мазмұнын жаңарту бағдарламасының негізгі идеялары мен басым ұстанымдары жеке құндылық қағидатын толық көлемде іске асыра алады. Мұғалімнің құндылығы, ұстанымы мен қызметі оқушының тұлға ретінде дамуына бағытталған. Осы бағдарламалар шеңберінде оқытуды іске асыру оқытудың мынадай қағидаттарын басшылыққа алады: ынтымақтастықта оқыту, әрбір оқушыға жеке көзқарас, сенім білдіру, болжауға болмаушылық, бірлескен іс-әрекет.

Тұлғаның бірегейлігі принципі балалардың қоршаған ортамен және өзімен қарым-қатынас жүйесін өз бетінше шығармашылық игеруіне жағдай жасау, сондай-ақ әр бала үшін жеке маңызы бар шешімдер қабылдау. Баланың ішкі әлемі автономды және тәуелсіз. Бұл бірегей әлемнің дамуы мен қалыптасуында ересек адам маңызды рөл атқарады. Ересек адам осы бірегей әлемнің дамуы мен қалыптасуында маңызды рөл атқарады. Дегенмен, мұғалім балаға таңдау жасамауы керек, өйткені бұл баланың қабылдаған шешімінен жауапкершілікті азайтады. Мұғалім сүйемелдеу барысында таңдау жағдайын қалыптастыра отырып, баланы шешімдерді өз бетінше іздеуге бағыттайды, өз өмірі үшін жауапкершілікті алуға көмектеседі

Ал бұл қағида оқу және оқу модульдерінде толығымен басшылыққа алынады. Мысалы, сыни ойлауды дамыту модулінің негізгі идеяларын жүзеге асыру үшін қолданылатын тәсілдер "Блум түймедақ", "Галерея", "Стоп кадр", "Ашығын айтсам", "ББҮ" және т.б. қорытындыларды қабылдаумен рефлексивті ой оқушының өз өмірі үшін жауапкершілігін қалыптастырады. Өзін-өзі бағалау арқылы оқытуды бағалауда ол өзінің оқу жетістіктері мен жетілдірулерін анықтайды және әрі қарай қалай оқу керектігін анықтайды.

Тұлғалық даму басымдылығы принципі, оқу басты мақсат ретінде емес, әр баланың дамуына ықпал ететін құрал ретінде қолданылатын жеке дамудың басымдығы принципі. Сүйемелдеу идеясы баланың өмірі мен іс-әрекетінің әлеуметтік және оқу-тәрбие ортасына қатысты оның формалары мен мазмұны арқылы жүзеге асырылатын қайталама принципке ие. Мұғалім арқылы жүзеге асырылатын

психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу баланың әлеуметтік жағдайына бағытталмайды, ол үшін ата-аналар таңдаған тәрбие жүйесіне бағытталған.

Бұл принцип "Талантты және дарынды балаларға білім беру" және "Оқу үшін және оқыту үшін бағалау" модульдерінде ата-аналармен тығыз байланыста болу, отбасында баланы тәрбиелеу мен дамыту үшін құрылған мүмкіндіктер туралы сауалнама жүргізу, талантты және дарынды баланың қабілеттерін анықтау әдістемелерін жүргізу, оқу мен оқыту үшін бағалауда ата-аналармен кері байланыс жасау болып табылады.

Сонымен, баланы білім беру процесіне қосу үшін жеке көзқарас пен оқыту қажет деп айтуға болады, өйткені оны әр баланың өз қажеттіліктерін қанағаттандыру мүмкіндігі болатындай етіп ұйымдастыру керек. Ю. А. Афонкина, и. И. Усанова, О. в. Филатова психологиялық-педагогикалыққолдаудың 5 кезеңінқарастырды[3 с.343]:

Диагностикалық кезең.Бұл кезеңде бала туралы қажетті мәліметтер жиналады. Ол психологиялық-медициналық-педагогикалық комиссияда (ПМПК) баланың дамуының бастапқы диагностикасын қамтиды. Алғашқы консультация кезінде комиссия сарапшылары қорытынды түрінде баланың проблемаларын анықтайды және оны оқыту мен тәрбиелеудің мамандандырылған шарттарын белгілейді. Бұл ретте тестілеу, бақылау, әңгімелесу, бала қызметінің өнімдерін талдау, құжаттама, ата-аналарға сауалнама жүргізу сияқты әдістер қолданылады;

Іздеу кезеңі.Ол баланың психикалық дамуы және оның әлеуметтік даму жағдайы туралы алынған ақпаратты талдауға бағытталған. Бұл кезеңде мәселені шешу жолдары талқыланады және оқыту мен тәрбиелеудің ерекше шарттары анықталады.

Консультативтік-жобалық кезең. Бұл кезеңде ата-аналары мен психология-педагогикалық оңалту және түзету орталығы арасында келісім жасалады және ата-ана арнайы білім беру нысаны таңдануға келісім жазады. Мамандар баланың медициналық картасын алдын-ата зерттейді. Әр маман түзету және даму жұмыстарының бағытары бойынша терең диагностикасы жүргіздері: даму, сөйлеуді дамыту, қарым-қатынас, жеке сала, қызмет дағдылары. Мамандар қолдау стратегиясын бірлесіп анықтайды: жеке білім беру бағыты түрінде түзету-дамыту процесінің кешенді жоспары жасалады.

Әрекеттік кезең. Бұл кезең мамандардың, ата-аналар мен балалардың өзара әрекеттесуін жүзеге асыратын мақсатты психологиялық-педагогикалық процесті қамтиды. Оның негізі баланы жеке психологиялық-педагогикалық қолдаудың кешенді түзету-дамыту бағдарламасын әзірлеу және жүзеге асыру болып табылады.Сонымен бірге, қолдау бағдарламасын құру және іске асыру кезінде мынадай факторларды ескеру қажет: баланың жеке ерекшеліктері, яғни оның даму ерекшеліктері, ақаулы құрылымы, дамудың күшті және әлсіз жақтары; коммуникация және әлеуметтік дағдылар деңгейі; баланың жасы; еңқалыптасқан дағдылары мен оны бейімдеу мүмкіндіктері; оған қатысты отбасының жағдайы, оның даму ерекшеліктері, ата-анамен маман арасындағы қарым-қатынас сипаты, баланың әлеуметтік мінез-құлқы және т.б.; сүйемелдеуді жүзеге асыратын білім беру мекемесінің мүмкіндіктері, түзету сабақтарының көлемі, әртүрлі мамандардың өзара әрекеттесуі, мамандар әзірлеген бағдарламалардың, әдістемелік ұсыныстардың және дидактикалық материалдардың шарттары, деңгейі.

Рефлексивті кезең.Мұнда сүйемелдеу міндеттерін іске асыру, сүйемелдеудің барлық қатысушыларының ұсыныстарын орындау мүмкіндіктеріне талдау жасалады. Авторлар бұл кезең жеке қолдау бағдарламасын жүзеге асыруда қорытынды болуы мүмкін екенін айтады[2, с.16].Нәтижесінде, әртүрлі мамандардың қорытынды диагнозындаалынған мәліметтерге сүйене отырып, іс-әрекеттің тиімділігі туралы қорытынды жасалады, мүмкіндігі шекеулі баланың толыққанды дамуы үшін білім беру мекемесінің мамандары жағдай жасайды. Сүйемелдеу мамандарға баланың проблемалық жағдайларын шешу үшін керек, ол әр түрлі стереотиптерге байланысты оны қоғамның қабылдамауымен байланысты, оларды балалардың толыққанды қарым-қатынасын кедергі келтіретін "кедергілер" деп атауға болады. Мұндай жағдайларды шешу мүмкіндігішектеулі балаларғадеген теріс көзқарасты жеңу үшін балалармен де, баланның өзімен де өзін-өзі қабылдауды дамыту, оныңөз күшіне деген сенімін қолдау үшін жұмыс істеуге шақырады.

Бұл өте маңызды, өйткені балалар тобы бала үшін күшті ресурс болып табылады. Ақыр соңында, оның құрдастары оған қалай қарайтыны оның психикалық жағдайына және оқуға деген ынтасына байланысты болады.Осылайша, бұл мәселені талдау мүмкіндігі шектеулі баланы білім беру процесіне толық қосу үшін жеке көзқарас, яғни оқыту маңызды рөл атқаратынын және ұйым әр баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін қажет екенін көрсетеді. Мүмкіндігі шектеулі балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау бағдарламасын құру жақсы нәтижелерге қол жеткізуге көмектеседі.Өйткені, кез-келген баланың толыққанды дамуы-іздеуді қажет ететін, яғни осы мақсатқа жетудің тиімді жолдарын қажет ететін қазіргі даму кезеңіндегі қоғамның маңызды міндеттерінің бірі. Баланың жеке мүмкіндіктеріне сәйкес даму құқығын қорғау ата-аналар, медицина қызметкерлері, педагогтар мен психологтар тығыз қарым-қатынас жасайтын қызмет саласына айналады. [4, с. 28]

Қорыта келе, әр оқушы бірегей тұлғаны, әр оқушының дамуы үшін қолайлы ортаны құруы керек, оқыту мен тәрбиелеу баланың жеке дамуына ықпал етуі керек, ол үшін жаңартылған білім беру мазмұнын жүзеге асыруда мұғалімнің кәсіби құзыреттілігі мен психологиялық құзыреттілігі үлкен рөл атқарады. Үздіксіз оқыту және оны тәжірибемен біріктіру арқылы біз мақсатымызға жете аламыз.

Әдебиеттер тізімі:

1. Афонькина Ю.А, Усанова И. И., Филатова О. В.Технология комплексного. психолого-педагогического и социального сопровождения ребенка дошкольного возраста / Афонькина Ю.А, Усанова И. И., Филатова О. В.// методические разработки для специалистов дошкольного образования. – Волгоград:Учитель, 2010. – 67 с. .
2. Абилкасимова, Гульзам. Мүмкіндігішектеулібалалардыңпсихологиялық-педагогикалықсүйемелдеу / ГульзамАбилкасимова, Д. С. Туткушева. – Текст: непосредственный // Молодой ученый. – 2022. – № 14 (409). – С. 342-344.
3. Бондаренко И. М., Ковешникова А. М.Составление индивидуальной образовательной программы психолого-педагогического сопровождения детей с ограниченными возможностями здоровья./ Бондаренко И. М., Ковешникова А. М.// методические рекомендации. – Вологда: «Центр информатизации и оценки качества образования»,2012. – 67 с. .
- 4.Мұғалімге арналған нұсқаулық./ ҚР ЖББМ педагогтерінің біліктілігін арттыру бағдарламасы. . – Астана: «Назарбаев Зияткерлік Мектебі» ДББҰ, 2013.

УДК 711.7

ГЕОГРАФИЯ ПӘНІНДЕ ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУ ҚАЖЕТТІЛІГІ БАР ОҚУШЫЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМУ

Тусупбекова Алтынай Бауыржановна
7М01524 мамандығының 1 курс магистранты
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
e-mail: tusupbekova98@inbox.ru

Сагинов Қайрат Мырзабаевич
Доктор Ph D, физикалық және экономикалық
география кафедрасының аға оқытушысы
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Андапта

Бұл мақалада автор қазіргі білім беру жүйесіндегі инклюзивті білім беру тәжірибесін қарастырады. Мақала инклюзивті білім беру жағдайында даму мүмкіндігі артта қалған оқушылардыңбейімделу, танымдық қабілеттерін қалыптастыру мәселелеріне арналған. Оқушылардыңоқу жағдайларына бейімделу танымдық қабілеттерін дамыту өте күрделі процесс болып табылады, оған ерекше білім беру қажеттілігі бар оқушылардыңбейімделу, ойлау, қабылдау қабілеттерін дамыту кіреді. Бейімделу оқыту мен тәрбиелеудегі негізгі мәселелерді шешуді қамтиды.

***Түйінді сөздер:** интеграция,ерекше білім беру қажеттілігі бар оқушылар, танымдық қабілеттер, адаптивті оқыту, географиялық әдістер, ақыл-ойы тежелген оқушылар.*

Аннотация

В данной статье автор рассматривает опыт инклюзивного образования в современной системе образования. Статья посвящена вопросам формирования адаптивных познавательных способностей учащихся с задержкой развития в условиях инклюзивного образования. Адаптивность учеников к обучению и развитие их познавательных навыков является сложным процессом, к нему входит развитие у детей с особыми образовательными потребностями таких навыков, как: адаптивность, мышление, принятие. Адаптивность включает в себя решение основных проблем в обучении и воспитании.

***Ключевые слова:** интеграция, учащиеся с особыми образовательными потребностями, познавательные способности, адаптивное обучение, географические методы, умственно отсталые учащиеся.*